

તંત્રી લેખ...

અહીંકાર એટલે ઘમંડ એવું
દુષ્ટ અને નકારાત્મક ભાવ છે

૨૫ હંકાર એક એવો નકારાત્મક ભાવ છે જે મોટામાં મોટા ગુણવાન વ્યક્તિને પણ પતનના રસ્તે વાળી દે છે. અહંકાર પણ વિવિધ પ્રકારના હોય છે. કોઈને જ્ઞાનનો અહંકાર હોય છે, જે વાસ્તવમાં જ્ઞાન જ હોય છે. કોઈને બળ કે પોતાની શક્તિનો અહંકાર હોય છે. જોકે વર્તમાનમાં ધન-સંપદા અને ભૌતિકતાના પ્રદર્શનનો અહંકાર લોકોના માથે ચીને બોલી રવ્યો છે. વિશેષ કરીને અચાનક ધનિક થઈ ગયેલા લોકોનો વ્યવહાર તેમના દંબને ઉજાગર કરી દે છે. જ્યારે વ્યક્તિ પાસે જરૂરિયાત કરતાં વધું ધન આવી જાય છે તો તે એમ જ વિચારવા લાગે છે કે તેની પાસે બધું જ છે. તે બીજાને પોતાના કરતાં હીન સમજયા લાગે છે. જો એ વ્યક્તિએ અનૈતિક કાર્યોથી ધન અર્થન કર્યું હોય તો તેના અહંકારી હોવાની આશંકા અને પ્રબળ થઈ જાય છે. એવા વ્યક્તિનો સર્વનાશ નિશ્ચિત થાય છે. મહિની દયાનંદે પથાર્થ જ કહ્યું કે અહંકારી મનુષ્યનું પતન નિશ્ચિત છે અને જેમાં અહંકાર ભરાઈ જાય છે તે બીજા વિશે કદાચ જ કોઈ સારી વાત કરે. જો કોઈ ધન પ્રત્યે અહંકાર કરે છે તો તેના ખરાબ દિવસોમાં કોઈ પણ તેની સહાયતા કરવાથી દૂર જ ભાગે છે. અહંકારનું એક બીજું રૂપ હોય છે, જેને યુનાની ભાષામાં ઈવિસ કહે છે. યુનાની વિવાન વિલિયમ બાર્કલે અનુસાર ઈવિસનો મતલબ એવો અહંકાર છે, જેમાં કૂરતા ભરેલી હોય છે. આ અહંકારનું એવું રૂપ છે, જેમાં લોકો બીજાને નીચા દેખાડું માટે તેમની ભાવનાઓનું દમન કરે છે. એવું વિચારનારા લોકોમાં કૂરતા આવી જ જાય છે. યાદ રહે કે ધન કે બળથી બધું જ ખરીદી શકાય છે, પરંતુ સન્માન અને ચારિત્ર નહીં. મહાત્મા ગાંધીએ પણ આ સંબંધે કહ્યું છે કે ‘એવું માનો કે જે આપણે કરીએ છીએ, તે બીજા પણ કરી શકે છે. જો આપણે એવું ન માનીએ તો અહંકારી ગણાઈશું.’ ઈતિહાસ એવા પુરાવાથી ભરેલો પડ્યો છે, જ્યાં શૂરવીરોને પણ અહંકારનું મૂલ્ય ચૂકવવું પડ્યું. અહંકાર એટલે ધંડે એક એવું દૃઢ છે, જેના કારણે આપણા બધાજ ગુણોનું મહત્વ ખંતમ થઈ જાય છે અને આપણને બરબાદ કરી શકે છે. આ વાત શાસ્ત્રોમાં હિરણ્યકશિપુ, રાવણ, કંસ, દુર્યોધન જેવા પાત્રો દ્વારા સમજાવવામાં આવી છે. આ બધા જ લોકો ખૂબ જ શક્તિશાળી હતા, પરંતુ તેમના અહંકારના કારણે, તેમના સમગ્ર કુળનો નાશ થયો હતો. આપણા લોક અહંકારને સમજતા જ નથી. અહંકાર શું કહેવાય? અહંકાર તો જીવમાત્રને હોય. જ્યાં દેહાધ્યાસ તાં અહંકાર હોય જ. અહંકાર બધે સરખો જ હોય.

ભય-અસુરક્ષા બોધ આધારિત જીથબંધી-ફાસીવાદી રાજનીતિની

મહિતવપૂર્ણ રણનોટિંગ છે

વશ્રાન્ય કોઈપણ લોકતંત્રની પરિપક્વતાનો માપદંડ તેની રાજનીતિમાં થાનારી ચર્ચા પણ છે. રાજકીય ચર્ચાઓ

અખાત્રીજ ઉજવવાના શાસ્ત્રોમાં ત્રૈણ-ચાર કારણ બતાવાયા છે, અક્ષય તૃતીયાને પરશુરામ જ્યંતિ તરીકે પણ ઉજવવામાં આવે છે.

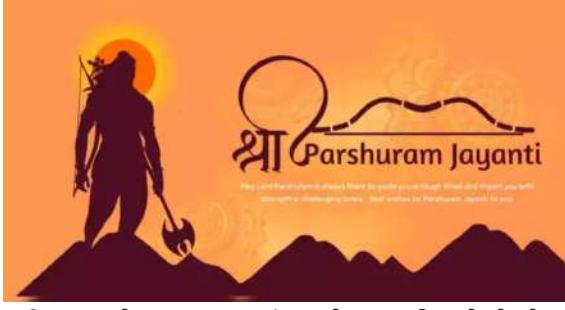
**માનસ નામના પાત્રમાં માનવતાનો કચારેય ક્ષય ન
થાય ! અદેવાં ભાવ સાથે આપણો અક્ષય તૃતીય ઉજવીશું**

A portrait of a woman with dark hair, wearing a red sari and a bindi, smiling at the camera.

સંકલન ફાળુની વસાવડા (ભાવનગર)

વસ્તુ પદાર્થની
 રીતે તો હજુ
 પણ સમયની
 માંગ તરીકે
 સ્વીકારી શકાય,
 એટલે કે ૨ જોડ
 કપડાંની જરૂર
 હોય, અને
 ૨૨ જોડ
 કપડાં કબાટમાં
 હોય છે! પણ
 માનસમાં જેનો
 ખરેખર ક્ષય
 થવો જોઈએ!
 એવાં ભાવ
 આપણે
 જુંદગીભર
 અક્ષય રાખીએ
 છીએ!

ଅକ୍ଷୟ
ତୃତୀୟାନୋ ତହେବାର
ଛେ, ଵୈଶାଖ ମହିନାରୀ ତ୍ରିଜନେ
ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟ କହେବାମ୍ବା ଆବେ
ଛେ, ଅନେ ଏନେ ଅଭ୍ୟାନୀତି ପଣ
କହେବାୟ ଛେ. ଆମ ତୋ ସୌ କୋଠିର

ઈશ્વર પાસે માંગતા હોય છે!: પણ હકીકતમાં આજના સાંપ્રતિક સમયમાં જે રીતે માનવતાના મૂલ્યોનું ધોવાણ થતું જોવા મળે છે, એ રીતે વિચારીએ તો આ અક્ષય તૃતીયાએ આપણે સૌએ આપણા આ માનવતાના ભાવમાં કચારેય ક્ષય ન આવે એવી ઈશ્વરને પ્રાર્થના કરવી જોઈએ! મહાભારતમાં ભગવાન શ્રીકૃષ્ણએ પાંડવો જ્યારે અશ્વાનવાસમાં જતા હતા ત્યારે દ્રોપદીને અક્ષય પાત્ર આપ્યું હતું. પરંતુ તે છતાંયન ન દ્રોપદીએ કે પાંડવોએ અક્ષય પાત્રનો દુરૂપયોગ કર્યો નહીં! આ વાત કાળની સચ્યાદ છે, એટલે કે આજે જો કોઈ પાસે એવું પાત્ર હોય તો, એ માત્ર તેનો જીવન નિર્વાહ પૂરતો ઉપયોગ ન કરે, એ એક સીધીસાદી અને સ્વીકારી શકાય એવી વાત છે. આજે આપણે જરૂરિયાતને નામે પણ એટલું બધું ઈચ્છતા થઈ ગયા છીએ, કે ખરેખર જેની જરૂર નથી, એનો પણ સંશોધ થતો જાય છે. વસ્તુ પદાર્થની રીતે તો હજુ પણ સમયની માંગ તરીકે સ્વીકારી શકાય, એટલે કે ર જોડ કપડાંની જરૂર હોય, અને ર ર જોડ કપડાં કબાટમાં હોય છો! પણ માનસમાં જેનો ખરેખર ક્ષય થવો જોઈએ! એવાં ભાવ આપણે જીંદગીભર અક્ષય રાખીએ છીએ! અને જ્યાં સુધીએ એ ભાવનો ક્ષય નહીં થાય, ત્યાં

સુધી આપણો સદ્ગતવાનાનું મુખ્ય જાણી શકીએ નહીં! તો ક્ષય કોનો થવો જોઈએ અને કોનો ન થવો જોઈએ! એ તફાવત પર આપણું ધ્યાન કેન્દ્રિત નહીં થાય, ત્યાં સુધી આવી કેટલીય અક્ષય તૃતીયાની ઉજવણી કરીશું, તોય અંતે તો આપણું પાત્ર ખાલી જ રહેશે!: અથવા તો જેની બિલકુલ જરૂર નથી એવાં ભાવથી ભરાયેલું રહેશે. અખાતી ઉજવાના શાસ્ત્રોમાં ત્રણચાર કારણ બતાવાયા છે. અક્ષય તૃતીયાને પરશુરામ જ્યંતિ તરીકે પણ ઉજવામાં આવે છે. પૂરેપૂરો વેશાખ મહિનો વિષણુની આરાધનાનો મહિનો છે. નારાયણ સ્વરૂપની ઉત્પત્તિ આ માસ દરમિયાન થઈ હતી. શાસ્ત્રોમાં બતાવ્યા મુજબ ત્રૈત્યા યુગની શરૂઆત પણ આ દિવસથી થઈ હતી. શાકાના કહેવા અનુસાર સત્યુગની સ્થાપના પણ આ દિવસથી થઈ હતી. ચૈત્ર માસને આપણો ત્યાં પિતૃનો માસ તરીકે માનવામાં આવે છે, અને એ દિવસોમાં શુલ્ખ કાર્ય એટલે કે લગ્ન વાસ્તુ જેવા કાર્યો કરાતા નથી ત્યારે અખાતી જથી વેશાખી લગ્નનો પ્રારંભ થાય છે. અને જે કોઈના ગ્રહ-નક્ષત્ર મુજબ જન્માક્ષરનો મેળે ન પડતો હોય એ યુવક-યુવતીના આ દિવસે લગ્ન કરાવણી નક્ષત્ર દોષ સમાપ્ત થાય છે. હિન્દુ પ્રજા તહેવાર અને ઉત્સવ પ્રિય છે એટલે કે તહેવાર એ શું કરવું તેની આ રૂપરેખા આપણો ત્યાં આપણા ઋષિઓએ નક્કી કરેલી છે. અક્ષયતૃતીયાને દિવસે દાખર્મનો ખૂબ જ મહિમા હૈ. આપણી પ્રણાલીમાં દાનને રાત્રીને જોડી ટેવામાં આવે છે. જેથી અસમાનતાનો ગ્રાફ થોડાં ધણો સમ થઈ શકે. સાધુસંપત્ત લોકો સોનો જેવી પવિત્રાતુની ખરીદી પણ આ દિવસ કરે છે. તો આરાધનામાં સફેદ કલરના સાધનથી વિષણુની પૂજા થાય છે, લાલ રંગની પુષ્પથી લક્ષ્મીની પૂજા થાય છે, અને આ ઉપરાંત કુલેરના પણ સ્થાપન કરી, તેની પૂજા કરવામાં આવે છે. વિષણુને પ્રસાદ તરીકે સફેદ વસ્તુનો ભોગ ધરવામાં આવે છે, આ થઈ તેની વૈતિકા પરંપરા. અક્ષયનો સીધો સાર્વાર્થ કરીએ તો જેનો કચારે ક્ષય નથી એટલે કે ચિરંજલી છે, અને તેથી જ આ તિથી ચિરંજલી તિથિ પણ કહેવાની આવે છે, અને આઠ ચિરંજલી પૈકીનાં એક એવાં ભગવાનની પરશુરામ જન્મજ્યંતિ પણ થાય છે. આ દિવસે દાન ધર્મનો એટા માટે મહત્વ છે કે, આ દિવસે કરાયેલું દાન એ અતિ ઉત્તમ સાબિત થાય છે, અને તે પુષ્ય ક્યારેય ક્ષય થતું નથી. એટલે કે પાપ પુષ્યનું સરવૈની નીકળે ત્યારે આ પુષ્ય એમને

રહે છે, અન્ન જન્મા જન્મ સાથ ચાલે છે, એટલે આપણે ત્યાં આ દિવસે દાન કરવાનો મહિમા છે. આ દિવસે ગંગા સ્નાનાનો પણ મહિમા છે, પરંતુ સાંપ્રતિ સમયમાં એ શક્ય નથી માટે, ગંગામાં સ્નાન કરતાં હોય એ રીતે સ્નાન કરીને તન મન પવિત્ર કરી આ વ્રતની ઉપાસના કરવી. પાપ-પુણ્યની કદાચ જીવની માનસિકતા નથી, પરંતુ દાન ચોક્કસ થબું જોઈએ, અને એ ભાવમાં ક્યારેક ક્ષય ન આવે એ માટે થઈને આપણે અક્ષય તું તીયા એ પ્રભુને પ્રાર્થના કરવી જોઈએ. ભાવનગર વાસીઓ માટે તો અક્ષય તૃતીયાને દિવસે બેવડા આનંદની વાત છે. એટલે કે આજે ભાવનગરનો જન્મદિવસ છે. પોતાનું વતન તો સૌ કોઈને ઘારં હોય જ, પરંતુ ભાવનગરની ઘણી બધી વિશેષાત્મક છે, અને કલા નથા વિદ્યાનું ધામ પણ કહેવાય છે, વિધવિધ કલાને અહીં રાજી મહારાજાઓના વખતથી માન સન્માન આપવામાં આવતું, એ પ્રથા હજુ ભાવનગર વાસીઓ એ જાળવી રાખી છે. પરંતુ ભાવને જ્યાં પ્રાધાચ્ય આપવામાં આવે છે, એવી નગરી એટલે કે ભાવનગર, એવું ચોક્કસ કહી શકાય. દરેક જગ્યાએ સમાજમાં વિકૃતિ હોય છે, એમ અહીં પણ હણો. પરંતુ અપવાદ ક્યારેય સિદ્ધાંત ન બની શકે, એટલે એક સામાન્ય સર્વેક્ષણ મુજબ ભાવનગરની લાગણીશીલ પ્રજા કહી શકાય. સુવાર્ણને આપણે ત્યાં શુદ્ધ અને પવિત્ર ધાતુ માનવામાં આવી છે, અને તેના ચણકાટ જેવું આપણું ચારિત્ર બને, એ માટે થઈને સુવાર્ણની આપણે ત્યાં આ દિવસે તેની ખરીદીનો વિશેષ મહિમા ગવાયો છે, પણ

પૈશાખ શુક્ર ત્રીજ મંગલ અને અક્ષય ફળ આપનાર હોવાથી આ દિવસને અક્ષય તૃતીયા અથવા “અખાત્રીજ” કહે છે.

આજે વૈશાહ સુદ શ્રીજ એટલે ગંગા મૈયાનો પૃથ્વીલોક પર અવતરણ દિન.. પરશુરામ જન્મોત્સવ.. અખાશ્રીજ

આ દિવસે
ત્રૈતાયુગમાં અધિ
જમદારિન અને
માતા રેણુકાને
ત્યાં પરશુ ધારણ
કરનાર અને
ભગવાન વિષણુનો
ષષ્ઠમ અવતાર
ગણાતા ભગવાન
પરશુરામનો
પ્રાદુર્ભાવ થયો
હોવાથી આ
દિવસને
પરશુરામ જર્યંતિ
તરીકે પણ
ઓળખવામાં
અપાટો છે

આપણો દેશ કૃષિ
આપધાન દેશ છે.
 આજે વૈશાખ સુદ ત્રીજ એટલે
 અખાત્રીજ. એ રીતે કૃષિ ક્ષેત્રે
 પણ અખાત્રીજ નું આગવંચ
 મહત્વ છે. હિન્દુ પંચાગ મજૂબ
 ચૈત્ર માસથી વર્ષની શરૂઆત
 થાય છે એટલે વર્ષના બીજા
 મહિનાની વૈશાખ શુક્રલ પક્ષની
 તૃતીયા તિથિ અક્ષય તૃતીયા
 કહેવાય છે. આ તિથિના રોજ
 કરવામાં આવેલ દાન-ધર્મનો
 અક્ષય મતલબ નાશ ન થાનાલે
 ફળ અને પુણ્ય મળે છે. તેથી
 આ સનાતન ધર્મમાં દાન ધર્મનો
 અચૂક કાળ માનવામાં આવે
 છે. તેને ચિરંજલી તિથિ પણ
 કહેવામાં આવે છે. કારણ કે
 આ તિથિ આઠ ચિરંજલીયોમાંની
 એક ભગવાન પરશુરામની
 જન્મ તિથિ પણ છે. હિન્દુ ધર્મ
 માન્યતા ઓમાં કોઈપણ શુભ
 કામ માટે વર્ષના સ્વયં સિદ્ધ
 મુહૂર્તોમાં અખાત્રીજ પણ એક
 છે. અખાત્રીજનો મહીમા કાંઈછ
 આજ કાલનો નથી. તેતાયુગના
 સમયથી તેનું મહત્વ છે. આ
 તિથિ નું મહત્વ શા માટે છે
 તે સમજવા આપણે થોડા
 પૌરાણિક કાળમાં જવું પડશે.
 વૈશાખ શુક્રલ ત્રીજ મંગલ અને
 અક્ષય ફળ આપનાર હોવાથી
 આ દિવસને અક્ષય તૃતીયા
 અથવા “અખાત્રીજ” કહે છે.
 આ દિવસે તેતાયુગમાં અધિ
 જમદાન અને માતા રેણુકાને
 ત્યાં પરશુરામ કરનાર અને
 ભગવાન વિષ્ણુનો ઘણ્ઠમ
 અવતાર ગણાતા ભગવાન
 પરશુરામનો પ્રાદુર્ભાવ થયો

એ -ન્યુટ રહે છે. દાન ધર્મ કે સુકર્મનું આ દિવસે અધિક ફળ મળે છે. આ દિવસે વિષ્ણુ ખાસ ભગવાન ના છાંદ્ર અવતારલુપે શ્રી પરશુરામ ભગવાને ધરતી પર જન્મ લીવેલો. માતા રેણુકા અને પિતા જમદાનિનાં સંતાન હતાં. બ્રાહ્મણ કુળમાં જન્મેલા તેથી બ્રાહ્મણો એમને પૂજે છે. જ્ય પરશુરામ સેના બનાવી જ્યાજ્ય કાર કરે છે. અક્ષય તૃતીયા-અખાતીજ સાથે નાની ઘણી વાતો જોડાયેલી છે. આ દિવસે ધરતી પર મા ગંગાનું અવતરણ થયું હતું તેથી ગંગા નદીનો અવતરણ દિન પણ કહેવાય છે જે ત્રેતાયુગમાં થયું હતું. આ દિવસે ગંગા સ્નાન કરી પાપ મુક્ત થવાય છે. અંત સમયે માનવીના મુખમાં ગંગાજળ આપવાથી મોક્ષ ગતિ થાય છે. શાસ્ત્રો મુજબ વૈશાખ મહિનો વિષ્ણુ ભક્તિનો શુભ કાળ છે. પૌરાણિક માન્યતાઓ મુજબ આ મહિનાની અક્ષય તૃતીયને જ ભગવાન વિષ્ણુના નર-નારાયણ, હયગ્રીવ અને પરશુરામ અવતાર થયા હતાં. તેથી આ દિવસે પરશુરામ જયંતી નર-નારાયણ જયંતી પણ ઉજવાય છે. ત્રેતાયુગ ની શરૂઆત પણ આ શુભ તિથિ ના રોજથી થઈ હોવાનું માનવામાં આવે છે. આ દિવસે માતા લક્ષ્મી ની પૂજા પણ પુષ્યદાયી અને મહામંગળકારી માનવામાં આવે છે. આ શુભ તિથિ પર કરવામાં આવેલ દાન અને તેના ફળનો નાશ થતો નથી. આ દિવસે કરીને જવ,

